

Секція: Педагогічні науки

Хоменко Володимир Васильович

завідувач сектору відділу проектного управління

ДНУ “Інститут модернізації змісту освіти” МОН України

м. Київ Україна

ПРОЕКТНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ

Сучасні інноваційні процеси системно увійшли в практику освітньої галузі. Вони впливають на підготовку нової генерації педагогів, які зможуть знайти шляхи подолання глобалізованих викликів ХХІ століття. Питання формування готовності педагога до інноваційної діяльності, розвитку інноваційної, проектної культури розкрито в роботах А.Т. Ашерова, Л. М. Ващенко, І.В. Гавриш, В.М. Гриньової, Л.І. Даниленко, В.Ф. Паламарчук, та ін. Вміння педагога застосовувати інноваційні технології визначається його здатністю сприймати, створювати, реалізовувати інновації, а успіх діяльності культурно-освітнього інноваційного середовища навчальних закладів залежить від готовності вчителя до освітніх змін, його вмінь застосовувати проектні технології. Основою готовності вчителя до інноваційної діяльності є проектна культура. Питання формування проектної культури для системи освіти є важливим, оскільки вона відповідає потребам формування сучасної, освіченої людини та розвитку творчої діяльності та партнерської співпраці всіх суб'єктів освітнього процесу. У дослідженнях російських вчених Запесоцької, І.А. Колеснікової, А.П. Маркова, В.Є. Радіонова, Н.В. Топіліної, Л.А. Філімонюк визначено поняття «проектна культура». До питань проектної культури навчального закладу та інструментів її формування звертались у своїх працях І.А.Зімня, В.Ф.Сидоренко, А.О.Кравцов, В.А.Ченобитов та інші. Так, зокрема у вітчизняних працях

залишаються не достатньо дослідженими поняття «проектна культура вчителя» її характеристики, механізми та система формування проектної культури вчителя, та її взаємозв'язок з формуванням культурно-освітнього інноваційного середовища навчальних закладів та громад.

У сучасному розумінні термін проектування, взяте у його цілісності, можна визначити як «проектна культура». Проектна культура, як поняття в цілому сформувалася у першій половині ХХ століття. Як визначає І.А. Зімня проектна культура є загальною формою реалізації мистецтва планування, прогнозування, створення, виконання і оформлення результатів проекту. Вона має об'єднати два непересічних напрями освіти: гуманітарно-художній та науково-технічний[3, с.15]. Проектну діяльність автор розглядає як освітню тенденцію майбутнього. Аналіз визначень понять проектної культури в різних дослідженнях, дозволяє визначити її як спосіб творчої самореалізації людини. Отже, проектна культура виявляється в проектній діяльності й проектному мисленні та втілена в мистецтві планування, розробки, впровадження проекту. Без оволодіння проектною культурою вчитель не зможе здійснювати якісно і сучасно свою професійну діяльність. Проектна культура є не тільки результатом педагогічної свободи особистості, але й необхідним фундаментом розвитку здатності особистості ставити перед собою конкретні цілі діяльності у відповідності зі своїми намірами. Аргументи на користь необхідності засвоєння проектної культури більшість дослідників називають наступні:

- проектування змінює тип мислення учасників проекту, наближаючи їх до потреб суспільства;
- проектування визначає сучасне, інноваційне обличчя навчального закладу;
- проектування реалізує ідеї особистісно орієнтованої педагогіки;
- проектування зміцнює конкурентоздатність самого вчителя.

Слід зауважити, що необхідно створювати в навчальному закладі умови для формування творчих колективів, які б займалися підготовкою та реалізацією проектної діяльності. Оскільки об'єднання вчителів навколо інноваційних, проектних ідей дає можливість сформувати культурно-освітнє інноваційне середовище навчального закладу і громад. Кожен учасник освітнього процесу має бути підготовленим до того, щоб індивідуально або у складі групи розробити та здійснити певний проект. Результати проектної діяльності повинні мати діяльнісний характер, тобто, фіксуватися у вигляді опису ідей, цілей, методів та умов їх досягнення з урахуванням освітньої, економічної, екологічної та соціальної доцільності, а також у вигляді результату даного проекту, яка дає якісний педагогічний результат.

Проектна культура передбачає формування вчителя як творчої особистості, яка має постійну потребу в навчанні протягом життя, побудові власного проекту і його реалізації в освіті. Процес формування проектної культури має бути спрямований на створення інноваційного культурно-освітнього середовища в навчальному закладі, громаді. Рух цього процесу може бути забезпечено лише тоді, коли проектна культура зможе реалізовуватись з врахуванням сучасного педагогічного досвіду вчителя. Подальшого дослідження потребують визначення та уточнення понять «проектна культура», «проектна культура вчителя», виділення основи проектної культури та умов оволодіння її педагогом, її характеристик та механізмів формування проектної культури.

Література

1. Ашеро́в А.Т. Метод определения структуры и содержание учебного материала, формирующего проектную культуру будущих инженеров-педагогов в процесс се системотехнической подготовки /

- А.Т. Ашеро́в, В. И. Шеховцова // Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2009. – №1. – С. 45-54.
2. Запесоцкая Н.А. Проектная культура как основа профессионального мастерства менеджера социально-культурной сферы: автореф. дис. канд. пед. наук. : 13.00.05 / Н.А. Запесоцкая. - Санкт-Петербург, 2007 – 24 с.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология: Учебн. Пособие / И.А. Зимняя. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1997.